



Het oncologisch dagziekenhuis

Jan Yperman ziekenhuis • Briekestraat 12 • 8900 Ieper
057 35 35 35 • info@yperman.net • www.yperman.net



57.003N • 180504
Hoofdverpleegkundige
internistisch dagziekenhuis

Het oncologisch dagziekenhuis

Dit is een verpleegafdeling waar anti-tumorale medicatie, zoals chemotherapie, al dan niet in combinatie met andere specifiek op de tumorcel gerichte medicatie, wordt toegediend.

Bloedtransfusies, botversterkers Zometa®, Aredia®, Sandoglobulines®, of andere medicatie worden ook in dagtherapie toegediend.

Patiënten die bepaalde onderzoeken moeten ondergaan worden ook op deze afdeling geholpen.



Optimale zorg Dankzij een multidisciplinair team

Het vaste team

- De **behandelende arts** is verantwoordelijk voor het verloop van de behandeling en volgt de evolutie van de gezondheidstoestand van de patiënt op. Indien uw moeilijkheden ondervindt als gevolg van uw behandeling, leg dit dan zeker voor aan uw arts.
- Het **verpleegkundig team** begeleidt de patiënten tijdens hun dagopname, geeft uitleg en beantwoordt de vragen van de patiënt, zorgt voor de voorbereidingen op de behandeling, dient de verzorging toe, biedt medische ondersteuning en overloopt het tijdschema van de dag met u.
- De **logistieke medewerker** brengt de patiënt naar de kamer, verschaft algemene info over de kamer, komt langs met koffie, water, soep, maaltijden.

Extra

Om patiënten 'de beste zorg' aan te bieden, werkt de dienst multidisciplinair samen met

- de **sociaal verpleegkundige**: zorgt samen met de patiënt en zijn of haar familie voor optimale mantelzorg. Patiënten kunnen bij hen terecht met administratieve vragen over thuisverpleging, hulpmiddelen, oplossingen voor verplaatsingen van en naar het ziekenhuis en aanvragen voor tot terugbetaling of tegemoetkoming.
- de **borstverpleegkundige** begeleidt u tijdens uw behandeling tegen borstkanker, ze is een aanspreekpunt voor u en uw familieleden
- **psychologen**: staan ter beschikking om de patiënt en zijn of haar familie te ondersteunen en te begeleiden in deze periode.
- de **pastorale dienst** van het JYZ
- de **vrijwilligers** komen op regelmatige tijdstippen langs, ze maken graag met uw een praatje of kunnen, op aanvraag, een wellnessbehandeling voorzien (dit omvat een gezicht- en handmassage)
- de **diëtiste** geeft u advies over voeding en helpt u als u minder goed kan eten of u vermagert

Een dagopname

Wat breng je mee?

- SIS-kaart en identiteitskaart
- Een lijstje van de huidige thuismedicatie
- Telefoonnummers van contactpersonen
- Eventueel wat lectuur, handwerk, laptop
- Draag liefst losse kledij, of kledij waarbij wij gemakkelijk uw poortkatheter kunnen aanprikken.

Hoe verloopt dit?

- **Inschrijving** gebeurt telkens aan de **check-in** van het JYZ.
- Na inlezing van de SIS-kaart en identiteits-kaart, krijgt de patiënt klevers en een identificatiebandje in het bureau van de dagopname – waar ook een code voor gratis draadloze internetverbinding gevraagd kan worden –.
- Volg **route 57** naar de vijfde verdieping.
- De logistieke medewerker brengt de patiënt naar de toegewezen **kamer**. Er wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de gewenste kamerkeuze.
- De **verpleegkundige** komt langs om enkele vragen te stellen over de voorbije periode thuis, en de eventuele neveneffecten. Daarna zal de verpleegkundige uw bloeddruk meten en u wegen..
- Daarna doet men een **bloedafname** via uw arm of poortkatheter en plaats men een waakinfuus. Dit bevat geen medicatie, maar wordt geplaatst om te vermijden dat de infuusleiding verstopt.
- Het **bloedstaal** wordt naar het **labo** gebracht en geanalyseerd. De resultaten zijn meestal na ongeveer 1 uur beschikbaar.
- De arts zal **op basis van uw bloedresultaten beslissen of de chemotherapie** kan toegediend worden.
- De chemotherapie wordt in de apotheek bereid, houd er rekening mee dat dit 1 uur kan duren.
- Soms wordt er met **premedicatie** gestart, dit kan helpen om misselijkheid of allergische reacties te voorkomen.
- De chemotherapie wordt vervolgens gestart en afhankelijk van de soort aandoening, worden één of meerdere soorten medicatie toegediend.

- De **tijd** om een **chemotherapieschema** toe te dienen, verschilt naargelang het type aandoening. De verpleegkundige zal u bij de eerste toediening de nodige uitleg geven over het verloop van uw te volgen schema.
- Aan het einde van de therapie, wordt het **infuus afgeschakeld**.
- Indien u het **infusorpompje** mee naar huis moet nemen, wordt het niet afgeschakeld.

Volgende zaken krijgt u mee naar huis:

- Een nieuwe afspraak voor de volgende therapie.
- Medicatie die u thuis moet innemen.
- Een parkeerkaartje (indien u om een chemotherapiebehandeling komt).



Wat is chemotherapie?

Chemotherapie is een **medicatiebehandeling voor kanker**. Dit wordt ook wel cytostatica genoemd.

Hoe werkt chemotherapie?

- de medicatie verspreidt zich via de bloedbaan in het ganse lichaam
- doel: de groei van kwaadaardige cellen afremmen, zorgen dat ze zich niet meer vermenigvuldigen en afsterven
- de afvalproducten van deze afgebroken cellen en de resten van de chemotherapieproducten verlaten het lichaam grotendeels via de nieren
- belangrijk: neem veel vocht in: 1,5 à 2 liter per dag
- de chemotherapie kan ook werken om de normale, gezonde cellen in het lichaam
- dit uit zich in mogelijke nevenwerkingen, maar dit verschilt van persoon tot persoon en hangt ook af van het type en de duur van de behandeling
- eens de behandeling voltooid is, herstellen deze cellen zich terug en verdwijnen de nevenwerkingen

Toediening chemotherapie

Verschillende manieren mogelijk, afhankelijk van het type geneesmiddel en de duur van de therapie:

- via de mond onder de vorm van capsules of tabletten
- via onderhuidse inspuiting
- via inspuiting in het spierweefsel
- via inspuiting in het ruggenmerg
- via een katheter, ingebracht in een ader van de arm
- via poortkatheter of port-a-cath®

Wat is een poortkatheter of port-a-cath®?

Een poortkatheter is een klein, plat, rond doosje of aanprikpoort dat via een slangetje met een groot bloedvat is verbonden.

Deze poort wordt onder de huid ingebracht, meestal schuin onder het sleutelbeen. Dit wordt onder algemene of lokale anesthesie geplaatst.

Bij elke behandeling wordt de poort met een speciale naald door de huid aangeprikt.

De poortkatheter blijft gedurende de volledige therapie zitten. Eens de therapie ten einde is, moet de poort om de zes weken gespoeld worden, dit om te vermijden dat deze verstopt en dus niet meer bruikbaar is.

Het is de behandelende arts die zal beslissen wanneer de katheter definitief verwijderd mag worden.

Dit systeem is comfortabel voor de patiënt, enkel een kleine oneffenheid onder de huid kan ervaren worden. Met deze katheter kan u alles doen, zoals bijvoorbeeld douchen, zwemmen...

Eens de naald er uit is, is het systeem volledig afgesloten en dus veilig.

Mogelijke nevenwerkingen van chemotherapie

De ernst en de aard van de nevenwerkingen zijn afhankelijk van de soort chemotherapie die u toegediend krijgt.

Geen nevenwerkingen ondervinden betekent echter niet dat de chemotherapie niet werkt. De ene patiënt zal meer last hebben van de nevenwerkingen dan de andere.

Alle mogelijke nevenwerkingen worden niet vernoemd, want deze komen niet bij iedereen voor.

Bespreek de nevenwerkingen steeds met uw arts of één van de verpleegkundigen. Zo kan er naar een oplossing gezocht worden.

Vermoeidheid

- één van de meest voorkomende klachten
- u kan zich moe voelen, weinig energie hebben en snel uitgeput zijn
- leer dus luisteren naar je lichaam en las af en toe een rustpauze in
- verdeel dagelijkse activiteiten over de hele dag
- leef en werk op uw eigen ritme
- nuttige tips kan je vinden op www.vermoeidheid.be
- u kan ook steeds deelnemen aan één van de infosessies binnen het ziekenhuis over vermoeidheid – een verpleegkundige kan u hierover meer informatie geven

Misselijkheid en braken

- afhankelijk van patiënt tot patiënt
- dit kan optreden voor, tijdens of net na de behandeling
- er wordt bij de meeste patiënten een middel tegen misselijkheid toegediend voor de start van de chemotherapie
- indien u zich toch misselijk voelt, meldt dit dan meteen aan de arts of verpleegkundige

- neem steeds medicatie tegen misselijkheid en braken in, die u meekreeg naar huis
- u krijgt er steeds voldoende, maar indien ze op zijn, vraag gerust nieuwe
- het is ook beter om verschillende keren per dag kleine maaltijden te nuttigen
- vermijd ook geuren en etenswaren die bij u misselijkheid veroorzaken
- drink voldoende per dag, cola is een goed middelje tegen misselijkheid

Diarree

- sommige chemotherapieproducten hebben een invloed op de darmen en kunnen dus diarree veroorzaken
- indien de diarree langer dan 24u duurt en gepaard gaat met pijn, krampen of koorts, dan contacteer je best de huisarts
- vermijd verse rauwe groenten en fruit
- drink voldoende: 1,5 à 2 liter per dag
- gebruik restenarme voeding: rijst, pasta, mager vlees, wit brood, ...
- bij frequente diarree is het aan te raden om de huid goed te verzorgen (gebruik zacht toiletpapier, lauw water, ...)

Obstipatie

- de chemotherapie of medicatie tegen misselijkheid en braken geven obstipatie (verstopping)
- dit uit zich in minder vaak stoelgang hebben, een opgezette buik, buikkrampen, moeilijke en harde stoelgang, tot zelfs volledige verstopping
- drink daarom voldoende: 1,5 à 2 liter per dag
- eet vezelrijk: bruin of volkoren brood, zemelen, ...
- neem indien nodig de zakjes Movicol® of Duphalac®, dit 1 à 2 keer per dag (u krijgt dit mee vanuit het dagziekenhuis)

Irritatie of ontsteking van het mondslijmvlies

- door de chemotherapie kan je last krijgen van een droge mond en keel
- beginnende irritatie van het mondslijmvlies uit zich door een branderig gevoel, zweertjes of aften, en dit gaat gepaard met pijn en moeilijk kunnen eten
- ijsblokjes op smelten tijdens het inlopen van bepaalde chemotherapieproducten kunnen helpen
- bezoek de tandarts voor de start van de therapie
- zorg voor een goede mond- en handhygiëne
- poets de tanden met een zachte tandenborstel – dit na elke maaltijd en voor het slapen gaan
- spoel de mond met de Corsodyl® die u meekreeg en gebruik indien nodig ook de meegegeven mondspoelingcocktail
- verzorg de lippen met lippenbalsem

Smaak- en geurveranderingen

- door de chemotherapie kunnen er smaak- en/of geurveranderingen optreden
- dit kan echter leiden tot een verminderde eetlust
- eet ananas, dit neutraliseert bepaalde vieze smaken in de mond
- melk of room nuanceren eerder bepaalde smaken
- gebruik pepermuntjes, kauwgom of citroensnoepjes, ...
- vraag zo nodig om een diëtiste te contacteren, indien u veel problemen heeft met voeding

Huid- en nagelveranderingen

een droge huid, huidsverkleuringen en huiduitslag met jeuk kunnen verkregen worden door de chemotherapie

- ook de nagels kunnen hierdoor ontkleuren, verkleuren, hobbelig of broos worden
- deze nagelafwijkingen groeien traag uit over een paar maanden eens de therapie afgelopen is
- de nagels in ijswater dompelen tijdens het inlopen van bepaalde chemotherapieproducten kan soelaas brengen
- gebruik dagelijks hydraterend crèmes
- breng bij het begin van de therapie een nagelversteviger aan
- hou teen- en vingernagels kort
- vermijd fel zonlicht en het gebruik van een zonnebak
- gebruik ook steeds een zonnecrème met een hoge factor

Haaruitval

- haaruitval is afhankelijk van de soort chemotherapie die men toedient
- dit haarverlies is altijd tijdelijk, één tot twee maand na de behandeling kan het opnieuw beginnen groeien
- de kleur en structuur van het haar kan wel veranderd zijn
- haarverlies is een zware, emotionele belasting, durf er dus over te praten
- het kan een pijnlijke hoofdhuid veroorzaken, gebruik een zachte shampoo
- knip zo nodig uw haar kort als het begint uit te vallen
- als u verkiest om een pruik te dragen, kies deze dan best wanneer uw haar uitvalt
- vraag hierover ook advies aan de sociale dienst ze zullen u informeren over een tussenkomst van het ziekenfonds

Hand- en voetsyndroom

- sommige producten kunnen roodheid, schilfering, blaarvorming en pijn ter hoogte van de handen en voeten geven
- dit kan een grote belemmering zijn om de dagelijkse activiteiten uit te voeren
- gebruik geen hete douches of baden
- vermijd transpiratie van de voeten
- gebruik een goede hand- en voetcrème
- voorkom druk door knellende schoenen
- dompel handen en/of voeten 3 keer per dag in koud water

Onderdrukking van het beenmerg

Tekort aan witte bloedcellen

- indien er te weinig witte bloedcellen zijn, verhoogt het risico op infectie
- symptomen die op een infectie kunnen wijzen zijn bv. koorts, koude rillingen, keelpijn, branderig gevoel, ...
- bij een temperatuur boven de 38° moet u zeker uw huisarts contacteren
- soms kan de arts een inspuiting met groeifactoren voorschrijven, dit om de aanmaak van de witte bloedcellen te bevorderen

Tekort aan rode bloedcellen

- als u bloedarmoede hebt, zult u zich vlugger moe voelen en er bleek uitzien
- soms ben je ook wat kortademig, eventueel kun je zelfs last krijgen van hoofdpijn en duizeligheid
- het kan dat er tijdens de behandeling een bloedtransfusie moet gebeuren
- de arts kan indien nodig ook inspuitingen voorschrijven, om de aanmaak van rode bloedcellen te bevorderen

Tekort aan bloedplaatjes

- dit zal u merken aan een bloedneus of snel bloedend tandvlees of eventueel last hebben van blauwe plekken
- als u zich kwetst, zal u langer bloeden
- bij een ernstig tekort, zal men u een bloedplaatjestransfusie toedienen

Invloed op seksualiteit en vruchtbaarheid

- door chemotherapie kunnen de seksuele gevoelens en gewoontes veranderen
- een aantal nevenwerkingen kunnen seksualiteit negatief beïnvloeden: angst, stress, vermoeidheid, haaruitval, veranderd lichaamsbeeld,
- vrouwen kunnen last krijgen van vaginale droogte, waardoor vrijen pijnlijk wordt – hiervoor bestaan glijmiddelen
- bij mannen kan impotentie optreden
- durf uw arts of verpleegkundige aan te spreken indien u seksuele problemen ondervindt
- chemotherapie kan ook een nadelige invloed hebben op de vruchtbaarheid, zowel bij de vrouw als de man
- bij de man kan, afhankelijk van de leeftijd, de algemene toestand en het soort behandeling, het aantal zaadcellen verminderen en een mindere kwaliteit hebben
- deze gevolgen kunnen van tijdelijke, maar ook blijvende aard zijn
- de arts zal dit zeker bespreekbaar stellen en navragen of er nog een kinderwens is
- zodoende kunnen er eventueel spermastalen ingevroren worden
- bij de vrouw zal de hormoonproductie verminderen waardoor de menstruatie onregelmatig wordt of zelfs verdwijnt
- deze veranderingen kunnen menopauzetekenen veroorzaken, warmteopwellingen, jeuk, droge vagina, ...
- de arts zal dit zeker bespreken en navragen of er nog een kinderwens is
- gebruik tijdens de behandeling en tot zes maand erna een condoom bij het vrijen
- schenk voldoende aandacht aan elkaar en praat over jullie gevoelens

ONCOLOGISCH DAGZIEKENHUIS JYZ
van maandag tot vrijdag bereikbaar van
7u tot 19u30 • 057 35 62 61

